

Rapport

Rapport over de afwijzende beslissing van het college van burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel op het verzoek om vergoeding van de schade door het uitvallen van de pompinstallatie van het gemeentelijk riool.

Datum: 5 januari 2015

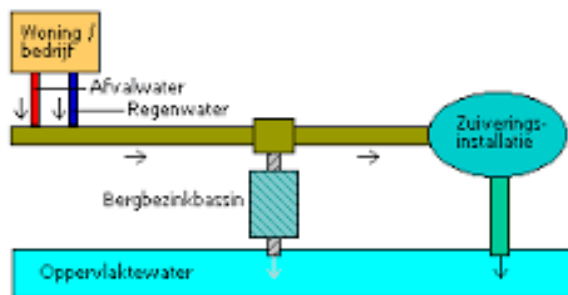
Rapportnummer: 2015/002

Klacht

Verzoeker klaagt erover, dat de gemeente Ouder-Amstel zich niet aansprakelijk acht voor de waterschade aan zijn woning, hoewel die schade het gevolg was van het uitvallen van de pompinstallatie van het gemeentelijk riool.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

De woning van verzoeker is aangesloten op een zogeheten "gemengd rioolsysteem", een systeem waarin hemelwater én huishoudelijk afvalwater wordt geleid naar het hoofdriool en vervolgens afgevoerd naar de rioolzuiveringsinstallatie (zie afbeelding hieronder). Het openbaar riool wordt beheerd door de gemeente. De woning van verzoeker is via twee afvoerleidingen; één voor de afvoer van hemelwater (de regenpijp) en één voor huishoudelijk afvalwater, aangesloten op het openbaar riool.

Begin februari 2014 is er een stroomstoring, waardoor de pompinstallatie van de openbare riolering vijf dagen lang niet werkt en er geen water kan worden afgevoerd. Daardoor stijgt het waterpeil in het riool in de wijk. In het geval dat de afvoercapaciteit van het riool onvoldoende is, bijvoorbeeld bij langdurige of hevige regen, wordt er geloosd via overstorten en vervolgens op het oppervlaktewater. Een overstort is een soort noodventiel dat moet voorkomen dat bij extreme weersomstandigheden gebouwen en wegen onderstromen.

Op dinsdag 11 februari 2014 merkt verzoeker in zijn woning een rioollucht op en constateert hij dat de kruipruimte van zijn woning vol staat met rioolwater. Vervolgens belt hij het noodnummer van de gemeente, maar krijgt daar geen gehoor. Dit noodnummer kan volgens de website van de gemeente dag en nacht worden gebeld voor het verhelpen van storingen, waarbij direct actie van de gemeente nodig is. Omdat verzoeker geen contact krijgt, schakelt hij een commercieel bedrijf in. Dit stelt een onderzoek in en doet het herstelwerk. Volgens dat bedrijf is er een lekkage ontstaan doordat een verbindingsstuk tussen de hemelwaterafvoer en de rioolbuis naast de woning heeft losgelaten, vermoedelijk als gevolg van een bodemdaling. Door het stijgende peil in het

rioolstelsel kon zo met afvalwater vermengd water weglekken. Verzoeker stelt dat onder zijn woning vervolgens ongeveer 10 m³ zand is weggespoeld.

Verzoeker dient op 12 februari 2014 schriftelijk een schadeclaim in bij de gemeente Ouder-Amstel. Die draagt de afhandeling over aan haar verzekeraar. Om de claim te kunnen beoordelen schakelt de verzekeraar een expertisebureau in. Dit bureau stelt een onderzoek in en spreekt met verzoekers partner en met een medewerker van de gemeente. Op 7 april 2014 brengt het bureau verslag uit aan de verzekeraar.

Volgens het verslag bevestigde verzoekers partner dat de staat van onderhoud van de aansluiting op het riool de verantwoordelijkheid van de woningeigenaar is, maar voegde zij daar aan toe dat het hier niet ging om het gevolg van een hoosbui, maar om schade die is veroorzaakt door een stroomstoring die de gemeente is aan te rekenen. De medewerker van de gemeente verklaarde dat als gevolg van een stroomstoring het rioolgemaal geen afvalwater heeft weggepompt, waardoor het niveau in het rioolsysteem is gestegen. De nooduitlaten in het systeem voorkomen echter dat er afvalwater via de afvoer in de woningen loopt. In een goed functionerend systeem loopt overtollig afvalwater te allen tijde weg via de nooduitlaten, omdat deze lager liggen dan de laagst gelegen uitlaat (het toilet) in een aangesloten woning.

Wat is het standpunt van de gemeente?

De verzekeraar deelt verzoeker, namens de gemeente, op 23 mei 2014 mee dat er geen gronden zijn voor erkenning van de aansprakelijkheid. De door verzoeker geclaimde kosten kunnen daarom niet worden vergoed. De verzekeraar overweegt onder meer, dat er volgens het expertiserapport een defect was in de huisaansluiting waardoor met afvalwater vermengd rioolwater kon weglekken in de kruipruimte van de woning. Indien dat defect er niet was geweest, had er volgens de verzekeraar ook geen schade of hinder kunnen optreden door de storing van een pomp in de rioolinstallatie. Het rioolsysteem is ook zodanig geconstrueerd dat overtollig afvalwater bij een calamiteit wordt afgevoerd via nooduitlaten en dat die nooduitlaten zo zijn aangelegd dat wordt voorkomen dat afvalwater een woning in loopt.

Wat vindt verzoeker?

Verzoeker licht in zijn brief aan de Nationale ombudsman toe dat bij de bouw van zijn woning de vuilwaterafvoer zonder het noodzakelijke koppelstuk aan de woning is vastgemaakt. De woning is gebouwd op veengrond, die jaarlijks zo'n één á twee cm. daalt. Na vergaande verzakking is er in 2006 op een verkeerde wijze herstel uitgevoerd en is er in het geheel geen aandacht gegeven aan de - eveneens - fout aangelegde hemelwaterafvoer. Door een storing in de netvoeding

in februari 2014 is het pompstation dagen uitgevallen. De gemeente merkte dit niet op, omdat ook het alarmsysteem op deze voeding werkte. Zonder back-up. Verder wijst verzoeker er op, dat door de grote hoeveelheid zand die onder de woning is uitgespoeld er ook in de woning naast de zijne stankoverlast was.

Over de eigendom van onroerende zaken

Tot 1 februari 2007 viel op grond van rechterlijke uitspraken de eigendom van de riolering samen met de eigendom van de grond. Daardoor was de huiseigenaar eigenaar van het deel van de riolering in zijn grond en de gemeente van het deel in haar grond. Door een aanpassing van artikel 20, boek 5, van het Burgerlijk Wetboek, is deze zogenaamde 'verticale natrekking' voor onder meer de riolering komen te vervallen. In het eerste lid van dat artikel is opgesomd wat de eigendom van de grond omvat. In het tweede lid staat dat, in afwijking van de regel van het eerste lid, de eigendom van een net dat bestaat uit kabels of leidingen voor transport van onder meer vloeibare stoffen, energie of informatie, dat in of op de grond van anderen is aangelegd, toebehoort aan de bevoegde aanlegger of aan diens rechtsopvolger.

Hoofddregel is dus, dat de gebouwriolering eigendom is van de perceeieigenaar en de buitenriolering eigendom is van de gemeente. Deze hoofddregel is ook van toepassing op een net (riolering) dat vóór 1 februari 2007 is aangelegd.

In de wet is echter niet geregeld wat de omvang van een rioleringsnet is. En dus ook niet waar de grens ligt tussen de huisaansluiting en het gemeentelijk deel van de riolering. De wetgever heeft de gemeente de vrijheid gelaten om te bepalen wat tot het hoofdriool behoort en waar de huisaansluiting begint. Die vrijheid betreft dus niet de vaststelling van de eigendomsgrenzen, maar de gemeente kan wel regels opstellen voor de verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud.

Het gemeentelijk rioleringsbeleid

In het Gemeentelijke Rioleringsplan 2011-2015 van de gemeente Ouder-Amstel is vastgelegd hoe de gemeente invulling geeft aan haar taken rondom afval-, hemel-, en grondwater. Op grond van de Wet Milieubeheer is uitgangspunt dat een perceeieigenaar zoveel mogelijk zelf het hemelwater verwerkt bij de bron en dat de gemeente bepaalt wanneer dit van de eigenaar mag worden gevraagd. Indien eigenaren redelijkerwijs niet zelf hemelwater kunnen verwerken heeft de gemeente een expliciete zorgplicht voor doelmatige verwerking van hemelwater.

Op de website van de gemeente staat dat wat betreft het rioolonderhoud de gemeente verantwoordelijk is voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van het hoofdrioolstelsel. Indien een verstopping van het riool buiten het erf van de

perceeleigenaar zit, kan hij de gemeente vragen om vergoeding van de herstelkosten die hij heeft moeten maken.

Standpunt van de Nationale ombudsman over schadeclaims

De Nationale ombudsman ontvangt regelmatig brieven van burgers over de afwijzing van hun schadeclaim door een overheidsinstantie. Hij beziet dan hoe die overheidsinstantie zich bij de behandeling van de claim heeft opgesteld. Hij vindt het namelijk belangrijk dat de overheid niet alleen naar de juridische kant van een claim kijkt, maar ook naar de behoorlijkheid.

Met het aan alle gemeenten toegezonden rapport "Behoorlijk omgaan met schadeclaims door gemeenten" (rapport 2011/025 van 15 februari 2011) is de Schadevergoedingswijzer uitgebracht. Deze Schadevergoedingswijzer bevat zestien belangrijke spelregels voor het behoorlijk omgaan met een schadeclaim en kan een gemeente helpen bij een behoorlijke behandeling in de dagelijkse praktijk.

De Nationale ombudsman behandelt een klacht over de afwijzing van een claim in de regel terughoudend, omdat alleen de rechter een bindende uitspraak over de aansprakelijkheid voor schade en een vergoedingsplicht kan doen. Als toets voor de beoordeling van een klacht hanteert hij de spelregels van de Schadevergoedingswijzer.

Wat vindt de Nationale ombudsman er van?

Het vereiste van goede motivering houdt in dat de overheid haar handelen en haar besluiten duidelijk aan de burger uitlegt. Daarbij geeft zij aan op welke wettelijke bepalingen de handeling of het besluit is gebaseerd, van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij rekening heeft gehouden met de belangen van de burgers. Deze motivering moet voor de burger begrijpelijk zijn.

Dit betekent dat een afweging moet worden gemaakt van alle relevante feiten en omstandigheden, ook van de visie van de betrokkenen. Daarvoor is onder meer nodig dat een deugdelijk onderzoek wordt gedaan naar de toedracht om de benodigde gegevens te achterhalen.

De klacht waar het hier over gaat betreft het standpunt van de gemeente Ouder-Amstel dat zij niet aansprakelijk is voor verzoekers schade. Verzoeker heeft kosten moeten maken voor het herstel van waterschade in zijn woning, die volgens hem het directe gevolg is van het tijdelijk uitvallen van de pompinstallatie van het openbaar riool. Daardoor steeg het waterpeil in het riool, met het gevolg dat rioolwater kon weglekken en zijn woning binnendringen.

De verzekeraar wijst namens de gemeente de claim af, omdat het openbare rioleringsstelsel naar behoren functioneerde en ondanks dat de pompinstallatie een paar dagen buiten werking was, er geen rioolwater in woningen heeft kunnen binnendringen omdat nooduitlaten voorkomen dat het niveau in het riool zo hoog wordt dat het via de huisaansluiting in de woning kan komen.

De verzekeraar stelt tevens dat het rioolwater langs een kapotte aansluiting van de hemelwaterafvoer van verzoekers woning op het rioleringsstelsel kon weglekken en zo de kruipruimte van de woning kon binnendringen. De nadelige gevolgen van een dergelijk defect komen dan voor rekening van de eigenaar van de woning.

Het is lang niet altijd eenvoudig om vast te stellen in hoeverre een gebeurtenis kan worden beschouwd als de directe oorzaak van de gestelde schade. Het kan zijn dat het voorval - dat als oorzaak van de schade is aangewezen - zich niet had voorgedaan als niet een ander voorval dat mogelijk had gemaakt. Om vast te stellen wat er is gebeurd en hoe het heeft kunnen gebeuren, is het nodig dat een onderzoek wordt gedaan, waarbij alle relevante feiten in kaart worden gebracht en wordt beoordeeld in hoeverre deze zich tot elkaar verhouden.

Het verslag van het expertisebureau roept een aantal vragen op die reden tot twijfel geven of in dit geval alle van belang zijnde feiten en omstandigheden zijn achterhaald en of deze voldoende steun geven aan de getrokken conclusies.

Op grond van de huidige geldende wet- en regelgeving is de openbare riolering eigendom van de gemeente, evenals het deel van de riolering dat ligt in de grond die andermans eigendom is. Of de gemeente, als eigenaar van die huisaansluiting, ook verantwoordelijk is voor het beheer en het onderhoud van dat deel hangt er vanaf. Een gemeente heeft namelijk de vrijheid om daarvoor regels te stellen.

Verzoekers woning is via twee leidingen aangesloten op het hoofdriool. Eén van de aansluitingen is voor de afvoer van het huishoudelijk afvalwater van het toilet, bad en keuken. De tweede aansluiting, de regenpijp, is voor de afvoer van hemelwater van het dak via de dakgoten. Uit het expertiserapport blijkt dat deze regenpijp niet meer goed aansloot op de rioolbuis in de grond, waardoor water heeft kunnen weglekken.

Als vermoedelijke oorzaak van dit defect is gewezen op de bodemdaling, als gevolg waarvan het verbindingsstuk heeft losgelaten. Bodemdaling is in grote delen van Nederland al jaren een bekend probleem, ook in de regio Ouder-Amstel. Het ligt voor de hand dat hiermee bij de bouw van woningen en de aanleg van leidingen zoveel mogelijk rekening is gehouden. Of dat in dit geval ook is gebeurd, en met name of de constructie en de fundering van de riolering voldoende is berekend op een gestage bodemdaling, blijkt niet uit het verslag van het onderzoeksbureau. Evenmin blijkt uit het verslag of is onderzocht of een mogelijke verzakking van de rioolbuis de mogelijke oorzaak van de beschadigde

verbinding met de hemelwaterafvoer (regenpijp) was. De rioolbuis is de eigendom van de gemeente.

De resultaten van het onderzoek maken voldoende aannemelijk dat indien de pompinstallatie naar behoren had gefunctioneerd het waterpeil in het riool nooit zo hoog had kunnen stijgen dat het langs de verbroken verbinding met de regenpijp kon weglekken. Het kan gebeuren dat door een menselijkerwijs niet te voorzien of te vermijden gebeurtenis een installatie uitvalt en tijdelijk niet kan functioneren. Het is echter de verantwoordelijkheid van de beheerder om maatregelen te treffen die voorkomen dat eventuele schade voor derden dan zoveel mogelijk beperkt blijft. Dat houdt onder meer in, dat ervoor is gezorgd dat een eventuele storing tijdig wordt gesignaleerd zodat zo snel mogelijk kan worden gereageerd.

Bij de behandeling van de claim is niet betrokken dat het waarschuwingssysteem op hetzelfde stroomnet was aangesloten als de pomp en daardoor dus evenmin functioneerde. Als gevolg daarvan zijn er vijf dagen verstreken voordat er actie is ondernomen. Het valt bepaald niet uit te sluiten dat verzoekers waterschade had kunnen worden beperkt of zelfs voorkomen indien wel alert op het uitvallen van de pompinstallatie was gereageerd.

Indien sprake was geweest van uitzonderlijke regenval had het peil in de riolering ook zo hoog kunnen stijgen dat er via de verbroken aansluiting rioolwater was weggelekt, maar dat deed zich hier niet voor. Er is ook geen reden tot twijfel aan het voldoende functioneren van de nooduitlaten van het rioleringssysteem, maar dat is hier evenmin van belang. Immers, verzoekers schade is het gevolg van het feit dat de regenpijp van zijn woning niet langer goed aansloot op de rioolbuis, waardoor water kon weglekken en zijn woning binnendringen. Voor de beoordeling wie aansprakelijk is voor het ontstaan van het defect met de huisaansluiting ontbreekt het aan informatie over de daarvoor relevante gegevens.

De gemeente kan dan ook niet worden gevolgd in de motivering van het besluit met betrekking tot verzoekers claim. Het voorgaande is aanleiding om het college van burgemeester en wethouders een aanbeveling te doen.

De onderzochte gedraging van het college van burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel, is gegrond, wegens strijd met het vereiste van een goede motivering.

Aanbeveling

De Nationale ombudsman geeft het college van burgemeester en wethouders van Ouder-Amstel in overweging om met inachtneming van de overwegingen in dit rapport een aanvullend onderzoek te doen en een nieuwe beslissing te nemen, die voldoende steun vindt in de relevante feiten en omstandigheden

De Nationale ombudsman,

mr. F.J.W.M. van Dooren,
waarnemend ombudsman